Проект!

МОТИВИ
КЪМ ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС

1. Причини, които налагат приемането на предложения проект на Закон за изменение на Наказателния кодекс

Организирането и участието в провеждането на боеве с животни се инкриминира за първи път у нас през 2009 г. (чл. 325а НК). С влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, обн., ДВ, бр. 33 от 2011 г. се инкриминира и отглеждането, тренирането или предоставянето животни за боеве (чл. 325а от НК), проявите на жестокост към гръбначно животно, с което му е причинена противозаконно смърт, тежко или трайно увреждане (чл. 325б НК), както и неполагането на достатъчно грижи за гръбначно животно, което се намира под негов надзор, в резултат на което то причини средна или тежка телесна повреда на човек (чл. 325в НК).

Съгласно закона, изтезание на животно е налице тогава, когато бъде проявена жестокост към гръбначно животно, с което му бъдат причинени противозаконно смърт, тежко или трайно увреждане. С инкриминиране на обсъжданото посегателство се предвиди наказание лишаване от свобода до три години и глоба от 1 000 до 5 000 лева, а когато същото е извършено от лице, което осъществява дейност или професия, свързана с отглеждане на животни или полагане на грижи за тях, по начин или със средства, опасни за живота на хора или животни, по особено мъчителен начин за животното или с особена жестокост, на публично място или в присъствието на малолетно или непълнолетно лице, или повторно, предвиденото наказание беше лишаване от свобода от една до три години и глоба от 1 000 до 5 000 лева.

През 2023 г. санкциите за изтезание на животни бяха завишени, като понастоящем престъплението по основния му състав се наказва с лишаване от свобода от една до четири години и с глоба от 1 000 до 5 000 лева, а по квалифицирания – с лишаване от свобода от две до четири години и с глоба от 2 000 до 5 000 лева. Най-тежка санкция се предвиди за случаите, в които деянието съставлява опасен рецидив. Тогава то се наказва с лишаване от свобода от две до пет години и с глоба от 5 000 до 10 000 лева.

Въпреки завишаването им, предвидените санкции явно нямат необходимия и достатъчен възпиращ ефект срещу подобни прояви. Напротив, практиката на правоприлагащите органи показва, че подобни деяния продължават да се осъществяват и дори ескалират. На обществото станаха известни случаи на изтезания на животни, съпроводени с обществено неприемливи прояви на садизъм към животните и разкриващи такава степен на обществена опасност, която далеч надхвърля визираната от законодателя в наказателноправната норма по чл. 325б от НК. За подобни прояви обаче, наказателноправният отговор, предвиден до момента, не е достатъчен. Това налага

незабавна институционална реакция. С предложения законопроект се цели да се осигури адекватна наказателноправна закрила на обществените отношения, в рамките на които се гарантира закрилата на животните от противоправни посегателства и изтезания – обект на посегателство по чл. 325б от НК.

Предлаганите изменения в разпоредбите на чл. 325б от НК целят да отстранят съществуващия понастоящем дисбаланс в предвидените наказания в основните и квалифицираните състави на тези престъпления. Увеличаването на специалния максимум на наказанията, предвидени по основния и квалифицираните състави на този вид престъпление, ще позволи да се отграничи по-ясно завишената степен на обществена опасност на деянието по чл. 325б, ал. 2 от НК спрямо това по основния състав по ал. 1, както и по-високата степен на обществена опасност на по-тежко квалифицирания състав по ал. 3 спрямо съставите по ал. 1 и 2 на визирания законов текст. Отделно, това ще позволи по-широка дискреция на съда при индивидуализация на наказанието, което следва да се наложи на престъпния деец, за да се направи балансирана преценка за пропорционалност при индивидуализацията на наказанието. Без да бъдат извършени тези промени, предвидените максимални пределни на наказанията по основния и по квалифицирания състав на престъплението по ал. 1 и 2 на чл. 325б от НК ще останат изравнени.

Предлаганите мерки са израз на решителността да се противодейства на подобни прояви, които скандализират обществото и са израз на трайно и пълно незачитане на обществените порядки и чувство за безнаказаност и непредизвикана жестокост.

2. Цели на предложения проект на акт за изменение на Наказателния кодекс.

2.1. Предложеното изменение в разпоредбата на чл. 325б, ал. 3 от НК ще позволи на законодателно равнище да се отчетат случаите, които разкриват значително по-висока степен на обществена опасност от тази, отчетена от законодателя при формулиране на основния и квалифицираните до момента състави на престъплението, както и да се предвидят адекватни, справедливи и възпиращи санкции за правонарушителите.

2.2. Предлаганите изменения в санкционната част на разпоредбите на чл. 325б, ал. 1 – 3 от НК целят да отстранят съществуващия понастоящем дисбаланс в предвидените наказания в основните и квалифицирани състави на тези престъпления, както и да позволят по-широка дискреция на съда при индивидуализация на наказанието, което следва да се наложи на престъпния деец, за да се направи балансирана преценка за пропорционалност при индивидуализацията на наказанието.

Предлаганите промени в проекта на Закона за изменение на Наказателния кодекс са следните:

Предвижда се завишаване на максималния срок на наказанието лишаване от свобода по основния състав на престъплението – по чл. 325б, ал. 1 от НК, от четири на пет години, като по този начин санкцията ще се яви съответна на тази за унищожаване и повреждане на чужди вещи по чл. 216, ал. 1 от НК. Изменението е необходимо с оглед на това, че по българското право животните се третират като движими вещи. В случай

на несъответствие на наказанията по посочените разпоредби, в практиката ще възникне затруднение при преценката коя е приложимата разпоредба.

Предвижда се по-тежко наказуемите случаи на изтезание на животни – по чл. 325б, ал. 2 от НК, а именно когато деянието е извършено от лице, което осъществява дейност или професия, свързана с отглеждане на животни или полагане на грижи за тях, по начин или със средства, опасни за живота на хора или животни, по особено мъчителен начин за животното или с особена жестокост, на публично място или в присъствието на малолетно или непълнолетно лице, или повторно, да се санкционират с лишаване от свобода от две до осем години и глоба от две хиляди до десет хиляди лева. По този начин се постига диференциация на санкциите по основния и по квалифицирания състав и се дава възможност на съда прецизно да индивидуализира следващото се на дееца наказание. Досегашния размер на санкциите – от една до четири и от две до четири години, не даваше възможност за проява на дискрецията на съда, поради твърде малката разлика между специалния минимум и специалния максимум на този вид санкция.

Предлага се да се създадат и нови, по-тежко наказуеми състави на престъплението, а именно когато е заснето с цел разпространение или е извършено с цел имотна облага. Наказанието в тези случаи се предлага да е лишаване от свобода от три до десет години и глоба от пет хиляди до двадесет хиляди лева.

3. Очаквани резултати от прилагането на проекта на Закона за изменение на Наказателния кодекс:

3.1. Предложеното изменение в разпоредбата на чл. 325б, ал. 3 от НК ще има за резултат диференциация на случаите, които разкриват значително по-висока степен на обществена опасност от тези, отчетени от законодателя при формулиране на основния и квалифицираните до момента състави на престъплението, както и да се предвидят адекватни, справедливи и възпиращи санкции за правонарушителите.

3.2. Предлаганите изменения в санкционната част на разпоредбите на чл. 325б, ал. 1 – 3 от НК ще доведат до отстраняване на съществуващия понастоящем дисбаланс в предвидените наказания в основните и квалифицирани състави на тези престъпления, както и да позволят по-широка дискреция на съда при индивидуализация на наказанието, което следва да се наложи на престъпния деец, за да се направи балансирана преценка за пропорционалност при индивидуализацията на наказанието.

4. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Предвижда се осъществяването на дейността по законопроекта да се извършва в рамките на предвидените финансови средства на структурите.

Законопроектът не съдържа разпоредби, свързани с въвеждането на регулаторни режими.

Проектът на закон не съдържа разпоредби, въвеждащи актове на Европейския съюз, поради което не е изготвена таблица за съответствие с правото на ЕС.

Към законопроекта е приложена справка за съответствието му с Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и с практиката на Европейския съд по правата на човека.

Проектът на нормативен акт ще бъде публикуван на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Портала за обществени консултации за срок от 14 дни, съгласно изискванията на чл. 26, ал. 4 от Закона за нормативните актове и чл. 85 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Предложеният по-кратък срок за провеждането на обществени консултации е поради необходимостта да се предприемат спешни мерки предвид проявите на жестокост към животните, които разкриват значително по-висока степен на обществена опасност от тази, отчетена от законодателя при формулиране на основния и квалифицираните до момента състави на престъплението, като се създадат и нови, по-тежко наказуеми състави на престъплението по чл. 325б от Наказателния кодекс.